omdat hij de samenkomsten der toenmalige Afgescheidenen had geleid. Nu was de veroordeelde op den gestelden tijd niet in staat die som te storten, en in dit geval moest hij gevangenisstraf ondergaan. Voor zijne vrouw en kinderen, alsmede voor de kudde, die hij moest leiden, was dit eene ernstige zaak, die hem dikwijls voor zijn God op de knieen bracht.

De laatste dag was aangebroken. Op dien Vrijdagochtend komt een graanhandelaar de woning van den leeraar binnen, en vraagt dezen even te mogen spreken. Dit wordt dadelijk toegestaan, en wat was de boodschap? De koopman vraagt of hij den dominé *f* 300 mag voorschieten en de boete betalen. »Ik zou dit niet weigeren, goede vriend!" antwoordt deze, »indien ik u eenige waarborg kon geven, dat ik het binnenkort kan terug betalen." »Dat is geen bezwaar, hernam de andere: ik lijd nog liever *f* 300 schade, dan u in de gevangenis te zien gaan." De koopman ging, hield woord, en verdiende dien dag aan de beurs juist.... *f* 300.

Nog dienzelfden avond kwam hij bij den leeraar aan huis, om hem de kwitantie te toonen, maar toen deze een schuldbekentenis wilde overleggen, wees zijn vriend die af met de woorden: »niet *ik* heb het betaald, maar onze God, die mij dezen dag juist zooveel deed verdienen, als ik voor u betalen moest."

F. J. B.

CORRESPONDENTIE.

Van onze trouwe lezeres M. M. te R. ontvingen we een zeer aardig verjaarvers in meestal éénlettergrepige regels. (De lezers weten dat we daarover onlangs spraken.) We zouden dit versje zelfs gaarne als voorbeeld plaatsen, maar onze lezeres heeft ook ervaren, hoe moeilijk 't is zulke versjes te maken. Anders toch zou zij niet spreken van »een lofpsalm *stuwen*", wat zeker niet de goede manier is; en zoo meer. Doch dit neemt niet weg, dat het versje bewijst wat goede wil en lust vermogen.

Dat komt van een jeugdige lezeres; en een zeer bejaarde maakt ons de opmerking, dat we in het versje van den zingenden blikslager, 't welk deze lezeres nog uit het hoofd kent, iets verkeerd zeiden: 't Is niet: »maak ik", maar

»tik
ik."

Zoo wordt het ook werkelijk mooier. En al zullen wel weinig bejaarde lezeressen lezen wat voor kinderen geschreven wordt, we hopen dat die het doen, het dan zoo oplettend doen als zij, die ons op de misstelling wees.

Op verschillende ingekomen vragen hopen we weldra te antwoorden. We herinneren echter aan het pas geschrevene over de duidelijkheid, en wachten nog altijd antwoord op een inlichting, die we vroegen, alvorens zelf antwoord te kunnen geven.

HOOGENBIRK.

INGEZONDEN STUKKEN.

(Buiten verantwoordelijkheid van de Redactie).

TOELICHTING.

Het kan niemand, die eenigermate op de hoogte is van wat er in de kerkelijke wereld zooal gebeurd, ontgaan zijn, dat een aantal jaren bijna geene pogingen zijn onbeproefd gelaten om de *Dutch Ref. Church* in Amerika in een slecht daglicht te stellen.

Dat het niet gebeurd is om elkander te vermanen tot opscherping der liefde en goede werken, weten de ingewijden maar al te goed.

Jammer dat men eigene positie moet verdedigen door anderen zwart te maken. Dit toont niet alleen aan verregaande liefdeloosheid, maar bewuste zwakheid aangaande degelijke argumenten ter zelfverdediging.

Dit wetende, heeft men dan ook onzerzijds veelal het stilzwijgen bewaard.

Gelukkig dat er ook nog altoos scherpe geesten genoeg zijn om het vage van deze onheilige polemiek in te zien. Zij laten zich dan ook niet blinddoeken. Jammer dat *zoovele* onkundigen, die maar voetstoots alles gelooven, zich zoo argeloos op het dwaalspoor laten leiden.

Teneinde nu bewijs te leveren hoe ondoordacht men maar schrijft en op welke losse gronden er gebouwd wordt, wenschen wij het publiek, dat dan zelf kan oordeelen, de resultaten van onderzoek eerlijk te geven.

In de Heraut van de Geref. Kerken in Nederland, Juni 24, 1894, no. 861, wordt een stuk gevonden, »Twee plechtigheden in de Dutch Ref. Church," en onderteekend door L. Holstein. Dit stuk wordt ingeleid door de Redactie der Heraut als volgt: »Van den heer L. Holstein, 7350 Peoria Str., Auburn Park, Ill., ontvingen we twee kerkelijke berichten omtrent de *Dutch Ref. Church*, die wij te belangrijk vinden om ze niet te plaatsen, al plaatsen we ze natuurlijk geheel op zijne verantwoordelijkheid.

Hij heeft ze dan ook met zijn naam onderteekend. Zij luiden aldus:" Tot zoover de inleiding door de Heraut.

Het geheel lezende, krijgt de lezer den bepaalden indruk:

Voorerst, dat het door den heer L. Holstein van 7350 Peoria Str., Auburn Park, Ill., *persoonlijk* en *direct* aan de Redactie van de *Heraut* is opgezonden;

Ten tweede, dat hij het artikel *zelve heeft opgesteld* en daarom als *zijn geschrift heeft onderteekend* en

Ten derde, dat hij met het feitelijke van deze »Twee plechtigheden in de Dutch Ref. Church" moet *bekend* zijn, want hoe en waarom anders geschreven?

Aan het slot geeft de Redactie dan weer eenige volzinnen en vestigt bijzonder de aandacht van de broeders in Michigan op deze mededeeling, en van allen, die tot deze kerk behooren.

Gelukkig nu dat de ondergeteekenden ook allen de *Heraut* lezen, en nog gelukkiger, dat zij in de nabijheid wonen van genoemden heer L. Holstein, aan Peoria Street.

Hoewel van meet af weinig geloof werd gehecht aan genoemde mededeeling, werd er niettemin eene commissie van onderzoek benoemd om persoonlijk den heer Holstein te zien en alle informatie in te winnen. Die commissie was Ds. J. W. Warnshuis, de ouderlingen H. Tijsse en D. J. de Jong, alsmede Ds. B. van Ess. De benoeming werd gemaakt uit hooge achting voor de eerw. Redactie van de *Heraut*, en, om na ingewonnene inlichting zich te vergewissen wat er van zijne mededeeling aan was.

De resultaten van het onderzoek geven we nu aan het lezend publiek, zoo in Nederland als in Amerika.

De heer Holstein heeft ons plechtig verzekerd nimmer het bewuste stuk aan *de Heraut* opgezonden te hebben. Zoo dat waar is, hoe kan dan *de Heraut* zeggen, »Van den Heer L. Holstein, 7350 Peoria Str., Auburn Park, Ill., ontvingen we twee kerkelijke berichten omtrent de *Dutch Ref. Church*," enz.?

Dewijl we gevoelden, dat nu één van beide, óf Holstein óf *de Heraut* onwaarheid mededeelde en we elke argwaan, betrekkelijk *de Heraut*, verre van ons wilden verwijderen, begonnen we nu natuurlijk scherper onze vragen te formuleeren, en — nu kwam meer aan het licht.

Mr. Holstein is in Amerika ongeveer zes jaren, en heeft zich, toen hij zes maanden in dit land was, aangesloten als lid bij de Holl. Chr. Geref. kerk. Dit was dus ongeveer in 1888. In correspondentie zijnde met den heer S. de Jong van Ulrum, prov. Groningen, Ned., heeft hij in een privaat schrijven zijnen vriend te Ulrum medegedeeld aan welke kerk hij zich had aangesloten. Tegelijkertijd had Holstein een artikel gelezen in de *Wachter* — het orgaan der Holl. Chr. Ger. kerk — en, zonder te onderzoeken of het waarheid was of niet, copiëert hij dit stuk en zendt het met den brief naar Ulrum, er bijvoegende, zooals Holstein beweerde, dat het »gecopiëerd was", en dus niet zijn eigen.

Alvorens wij over het stuk zelve spreken, komen wij met de volgende vragen tot den heer S. de Jong van Ulrum:

1. Wat gaf u recht om een privaat schrijven van eenen vriend publiek te maken?

2. Wat was de *zedelijke motief* om maar zóó zonder onderzoek, een groot kerkelijk lichaam waarin duizenden van Gods dierbare kinderen zijn, voor het publiek ten toon te stellen?

3. Waarom hebt gij zoo gezondigd tegen de regelen zelfs van opvoeding door het stuk te plaatsen in de *Heraut* zonder aanhalingsteekenen, (b. v. »——"), zoodat het publiek kon zien dat het copie was?

Immers nu staat Holstein gebrandmerkt als een letterdief, want het is alles gecopiëerd uit de *Wachter* met Holstein's naam er onder.

Naar Holstein's beweren moet nu deze S. de Jong een onderwijzer der jeugd zijn, in de Christelijke school te Ulrum. Indien dit waar is, schijnt het ons des te meer.

Op de vraag: Hoe gevoelt gij u nu tegenover den heer S. de Jong van Ulrum? was het korte antwoord. »Ik ben ontzettend wrevelig op den man — het brengt mij in moeite — en ik krijg vele brieven hierover."

Nadat een der commissie hem Zondag 43 had voorgelezen, werd hij rood als bloed en kregen we allen medelijden met hem. Hij bekende dan ook dat hij er spijt van had dat het gebeurd was.

Dit is nu nog maar het formeele van de quaestie. Uitgemaakt moet nu worden het volgende:

1. Heeft de *Heraut* het stuk van Holstein persoonlijk en direct van uit Auburn Park Ill., ontvangen?

2. Of heeft de heer S. de Jong van Ulrum het ontvangen, zooals gezegd, en aan de *Heraut* opgezonden?

3. Of spreekt de heer Holstein onwaarheid?

Daar wij nu uit goede bron vernomen hebben, dat Ds. Prof. N. M. Steffens van Holland, Mich., de geschiedenis van het stuk zoo duidelijk heeft toegelicht en aan de *Heraut* opgezonden, willen wij desaangaande slechts weinig schrijven.

Een zekere Mr. Kniphuizen van Grand-Haven, Mich., moet, naar men zegt, de schrijver zijn van dat stuk in *de Wachter* door den heer Holstein gecopiëerd.

Nadat de duinschroeven werden gebruikt, bekende deze Kniphuizen, dat zijn informeerder dood was. Ellieve, is er dan uit die geheele gemeente, waar die kerk werd ingewijd, niet één overgebleven, die Mr. Kniphuizen kan informeeren? De berichtgever heeft toch zeker gezegd *waar* die inwijding heeft plaats gevonden? Kniphuizen kon evenwel niet zeggen *waar* en *wanneer* dit gebeurd was.

Hoe laag en algeheel onchristelijk is het niet om zich ten slotte op een doode te beroepen.

Wij gaan verder.

»De tweede plechtigheid: Een doode wordt uitgedragen. Men vergadert als naar gewoonte met den doode (die natuurlijk naar binnen gedragen wordt) in de kerk (der D. R. Ch.)"

Mr. Holstein heeft bekend, dat hij met eigen hand toen hij het stuk copiëerde, wat in de tweede parenthesis staat, nameijk de letters, (der D. R. Ch.) er heeft bijgeschreven, denkende dat het toch wel die kerk zoude zijn, ten minste het kwam hem zoo toch uit de *Wachter* voor, en daarom had hij dat er maar zoo bijgeschreven.

Wat natuurlijk in een ander Kerkgenootschap gebeurt, zijn wij zoomin verantwoordelijk als de broeders in Nederland voor wat er plaats vindt in het synodaal Kerkgenootschap.

Die berichtgever moet dan nog leven en de geschiedenis van dien vrijmetselaar moet dan gebeurd zijn tien of twaalf jaren geleden. Doch hoe komt het nu dat die informeerder, de zaak zoo langen tijd wetende, tot nu toe heeft verzwegen, en dat te meer, dewijl er in Amerika eene kerkelijke agitatie in dien lijn is doorleefd, waarin juist zoo eene gebeurtenis bijzonder van pas ware geweest om de Dutch Ref. Church voor het publiek eens donker te kleuren.

Wij weten niet of het ooit gebeurd is en spreken het beslist tegen, zoolang men ons niet degelijke bewijzen kan leveren van de plaats *waar* en tijd *wanneer* dit moet voorgevallen zijn.

Hopende, dat wij door het bovenstaand eenig licht verspreid hebben, blijven wij met de meeste achting uwe broeders in Jezus Christus.

J. W. WARNSHUIS,
H. TIJSSE,
D. J. DE JONG,
B. VAN ESS.

PATI, 28 Juni 1894.

Hooggeachte Heer en Broeder in onzen Heiland!

Vergun mij U een woordje te doen toekomen naar aanleiding en tot nadere toelichting van het opstel in de *Heraut* van den 27sten Mei j.l., getiteld: »Nog eens Javanen en Blanken."

De zeker wel te waardeeren opmerking van Ds. Adriaanse wordt daar door U in de juiste richting beantwoord. Alleen, indien U met eigen oogen en ooren van den waren toestand had kunnen kennis nemen, zoudt U zeker aldus U hebben uitgedrukt: »dat *onwederspreekelijk* de Maleische taal zich *niet* voor een juist geformuleerde (*laat staan* rijk geschakeerde) prediking van het Evangelie leenen *kan*", en verder: »ook pleit er (hier althans) *zeer veel* voor, dat men, zoo mogelijk, de predikingen des Woords hooren kan in zijn moedertaal."

Over de ongeschiktheid der Maleische taal (voor zoover die op Java verstaan wordt) om meer of min diepzinnige denkbeelden uit te drukken (voornamelijk op het gebied van en der Maleiers nog vreemde leer) had ik onlangs nog een korte briefwisseling met den zendeling br. Tiemersma, te Tanggeran, naar aanleiding van zijn Maleisch geschrift over de Christelijke geloofsleer, welke broeder op dat punt met mij instemde. We moeten niet voorbijzien, dat hier geen sprake is van de Maleische taal van overzee, zooals die in nationale geschriften voorkomt, waarin ook wel abstracte onderwerpen worden besproken, hoewel niet op zeer diepzinnige wijze, in welke taal ook Klinkert den Bijbel heeft overgezet, maar welke op Java bijna door niemand recht verstaan wordt; — maar dat hier sprake is van het Maleisch zooals het op Java wordt gesproken, een taal *zeer arm in woorden, vooral op geestelijk terrein*. Als dan, volgens Ds. A. Kapitein Idenburg »niets anders heeft genoemd dan de *taal*", dan heeft ZEd. inderdaad datgene genoemd wat op dit punt het zwaarste gewicht in de schaal legt, en waar hier eigenlijk alles op aankomt.

Wat nu betreft het antwoord van »de oudgasten van Den Helder," ik kan u verzekeren, dat ik te Batavia dat denkbeeld nooit heb hooren uitspreken, of een schijn ervan heb kunnen ontwaren, hetzij in den vorm van een »bedenkelijk gezicht", of op eenige andere wijze. Integendeel zag ik altijd, dat leden van de »Maleische" en van de »Europeesche gemeente" broederlijk met elkander verkeeren. Indien werkelijk te Batavia in de Maleische beurten de inlanders afzonderlijke plaatsen bezetten, dan is dat wel zeer onmerkbaar; want hoe vaak ik zulk een beurt bijwoonde of zelf erin voorging, het is mij nooit in 't oog gevallen.

Op het voorstel van Ds. A., om dan »in het Maleisch alleen de dienst te houden", moet ik, op grond van het bovengezegde, antwoorden, dat het een *groote schade* voor de Europeesche leden der gemeente zou zijn, allermeest natuurlijk voor dezulken, die zelfs van het gewone Maleisch nog niets of nagenoeg niets weten, maar toch ook voor de meesten der volbloed-Europeanen, die dagelijks en sedert lang zich van die taal bedienen; want och! dat huishoudelijk en zoogenaamd »pasar-Maleisch" geeft nog niets voor het verstaan van een predikatie. Het is gebeurd, dat een kort aangekomene, anders wel onderwezen, haren bediende beval »zijn broek uit te trekken", willende bevelen »het venster te openen." En menig Europeaan, die reeds vele jaren hier doorbracht, radbraakt nog het Maleisch op erbarmelijke wijze. Er bestaat bijna geen animo om het naar eisch te kennen en te spreken. Alzoo zou een prediking enkel en altijd in 't Maleisch de meesten der zulken geheel van de Evangelieverkondiging verwijderd houden, en tevens hun een geldende verontschuldiging voor hun wegblijven in de hand geven! Zeker zijn er ook die een preek in 't Maleisch zeer goed kunnen volgen; maar dat zijn zeer weinigen in vergelijking met het geheel. Meer nog: de prediking zelf zou er zeer veel bij lijden wegens de beschreven armoede der taal, in zooverre die hier verstaan wordt.

Te vragen is ook nog of we den Inlander er een dienst meê zouden doen met hem te dringen om in de kerk tusschen de Europeanen plaats te nemen. »Dringen" zeg ik; want nog eens: ik heb nooit opgemerkt, dat ze tot het tegenovergestelde verplicht worden, wel dat ze zelf verkiezen afzonderlijk te zitten en zich daar veel meer op hun gemak gevoelen, en zoo niet door »gegeneerdheid" afgetrokken worden van de hun toegedachte geestelijke spijze. Er bestaat ook aan onze zijde een zekere sentimentaliteit in dat opzicht, goed gemeend, maar niet altijd door verstand geleid. Zoo heeft ook eens een zeer achtenswaardig en Christelijk gezind man van mijn persoon gezegd: »wie leert hem de Christen-Inlanders op een matje op den vloer te laten zitten!" Ik ben verzekerd, dat als die heer zich eens persoonlijk had kunnen overtuigen hoe ik met de leden der Inl. gemeente te Diapara omging, hij zou hebben moeten erkennen, dat dat zitten op den vloer geen schade hoegenaamd deed aan hun Christelijk leven of hun vrijmoedigheid in spreken en belijden, of wel aan de hartelijke en broederlijke zielsgemeenschap die er tusschen ons bestond. Nog na zooveel jaren scheiding ondervind ik telkens de hartelijkste en aandoenlijkste blijken hunner innige genegenheid en vooral ook van hun trouwe liefde voor den Heiland. Ik twijfel er zeer aan, of dat evenzoo zou geweest zijn indien ik hen op stoelen naast mij had gezet, in strijd met hun eigen gewoonten en begrippen. Men wordt zoo licht wat heet »over 't paard gelicht." Wel zeide mij eens iemand op dat woord (een weinig scheef in de toepassing): »beter over het paard heen dan eronder!" maar ik antwoord weder: »wie erover heen gaat, raakt er evenzeer licht onder!" Wanneer ik daarentegen hen kwam bezoeken in hun woningen, ging ik doorgaans naast hen op hun rustbank zitten. Deed ik dat bij een niet-Christen, dan ging deze gewoonlijk van de rustbank af en plaatste zich op den vloer, en liet zich niet overreden weêr hoogerop te komen, zoo diep zijn deze dingen in de adat geworteld. En die adat moet niet tegen den grond geslagen, of uitgeroeid, maar wat er verkeerds of vernederends in is, moet door het Evangelie van binnen bestreden en uitgezuiverd worden. Ons tot hen neder te laten kan hun veel goeds doen; maar hen uit hun stand te rukken en op een hoogte te plaatsen, waar ze niet weten hoe zich te houden, doet hun zeker kwaad.

Om deze dingen recht te kunnen beoordeelen, moet men langen tijd, niet oppervlakkig, maar intiem, met het volk hebben omgegaan. Dan leert men hen kennen als groote kinderen, die met veel beleid moeten opgevoed worden. En bedenkt men, dat »het hart der menschen tot alle kwaad neigt", dan zal men te hunnen opzichte wel zeer voorzichtig zijn met zulke proefnemingen als licht aanleiding geven, dat het kwade de overhand krijgt.

Met beleefd verzoek om verschooning voor mijn vrijmoedigheid wensch ik zeer, mij hoogachtend en met heilbede te mogen noemen,

Uw dw. dr. en broeder in onzen Heiland,
P. JANSZ.

Gereformeerde Gezindheid.

Gereformeerde Kerken.

BEROEPEN: Hijum c. a., G. Wiersma, cand. — Leimuiden, A. de Geus te Wolvega. — Nijkerk, Metslawier en Drogeham A. C. W. de Vries, cand. te Plaam. — Kollum B. P. N. Kruijswijk te Sneek. — Lopik (2de maal), A. Molenkoop te Nijkerk op de Veluwe. — Roon c. a., J. van den Berg B.Jz. te Nieuwerkerk aan den IJsel. — Nijkerk op de Veluwe, C. A. Reuler te Amsterdam B. — Middelstum A. J. H. Spoel, cand. te Kampen. — Beerta, J. Bergman (cf. Drachten), A. Nawijn, cand. te Amsterdam. — Medemblik, C. Kaptein, cand. te Aalsmeer. — Voorschoten, I. W. Slajter te Hoog.

AANGENOMEN: Nieuwe-Pekela, M. Meijering te Sexbierum. — Strijen, B. Roerda, cand. te Kampen. — Nieuwdorp (gem. 's-Heer-Arendskerke), J. H. Donner Jr., cand. te Leiden. — Zeist B. A. G. Honig te Oudshoorn.

BEDANKT: Ten Boer, M. Meijering te Sexbierum. — Broek op Langendijk, J. F. van Anken te Urk. — Heerenveen, F. M. ten Hoor te Franeker. — Breukelen, Colijnsplaat, Haarlemmermeer, Hazerswoude, Hoofddorp, Medemblik en Schipluiden, J. H. Donner Jr., cand. te Leiden.

Nederlandsche Hervormde Kerk.

BEROEPEN: Eibergen, J. P. Hattink te Nieuwerkerk aan den IJsel. — Gent (O.-B.), P. C. van Oosterzee te Enschede. — Anjum (cl. Dokkum), G. H. Gerbrandij te Woudsend. — Oudega c. a. (Wijmbr.), J. Steehouwer te Koekange. — Obdam, J. W. E. van Loon, cand. — Rheden, J. K. van der Hoeven te Dedemsvaart. — Terwispel, S. J. Piso te Oldeholtwolde. — Bokameer, J. M. Jalink te Druten. — Lekkerkerk, A. Rutgers van der Loeff te Kerk-Avezaath. — Heemse (bij Hardenberg), G. Vossers te Schoonoord (Dr.) — Monster, H. Feykes te Dordrecht.

AANGENOMEN: Bijlham (cl. Appingedam), C. Th. Cramer van Baumgarten te Veendam. — Hardenberg (cl. Zwolle), W. Westhoff te Kolderveen. — Rumpt, L. Balk te Grijpskerk (Groningen.) — Driehuizen en Zuid-Schermer, G. J. ten Brummeler Andriessen te Zuidzande. — Nijkerk op de Veluwe, P. F. van den Nieuwenhuizen te Woudrichem. — Soesterberg, L. J. van Rhijn te St.-Maartensdijk.

BEDANKT: Lollum en Waaxens (cl. Franeker), G. van Kempen te Westbroek. — Bijla (Groningen), W. F. G. Bange te Woltersum. — West-Kapelle, W. A. Keers te Veere. — Nijega, H. Bax Dr. te Doornspijk. — Peins c. a., J. van Giffen Lz. te Diever. — Oudelande, J. H. Schreuder te Bleiswijk. — Hoog-Blokland, G. van Dorssen te Elburg. — Zuid-Zijpe, J. H. Lamping te Naaldwijk. — Oostraan, A. L. Th. van der Ven te Abbekerk c. a. — Stellendam, P. Bokma te Bruinisse.

Advertentien.

In haren Heer en Heiland ontsliep heden, zacht en kalm, na een langdurig lijden, onze hartelijk geliefde jongste dochter en zuster,

MARIA,

in den ouderdom van ruim 23 jaar.

Het vertrouwen dat zij verlost is, troost ons in onze diepe smart.

WED. J. BALHUIZEN—DUK.
J. C. BALHUIZEN.
E. BALHUIZEN—V. D. VELDE.
J. C. BALHUIZEN.
J. BALHUIZEN.
J. BALHUIZEN.
G. BALHUIZEN—REIJMERINK.
B. BALHUIZEN.
C. BALHUIZEN—ROSBACH.
E. S. BALHUIZEN.

Hilversum, 3 September 1894.

KEUKENMEID,

genegen tot eenig huiswerk, niet beneden 30 jaar en Gereformeerd, gevraagd 1 Nov. in een klein, deftig gezin. Alleen zij, die minstens de 3 laatste jaren in dezelfde dienst zijn, worden verzocht brieven met opgave van gevraagd loon en adres wáár getuigen te bekomen, te richten onder No. 39, aan den Boekh. D. A. KROESEKLAAS, te *Apeldoorn*.

NIEUW KERKELIJK HANDBOEK.

De **18de Jaargang,** welke wordt vermeerderd o. a. met de onderscheidene Zendings- en soortgelijke Vereenigingen en met de Zendingsgemeenten in Indie en hare leeraren, zal verschijnen **Januari 1895.** De prijs blijft *f* **2.—** bij geregeld doorloopend abonnement en *f* **2.15** bij inteekening voor één jaar. Evenals vroeger kan ook nu per postwissel worden geabonneerd of ingeteekend. Toezending van opgaven gaarne vóór ult. Sept. De gewone jaarlijksche Circulaire wordt niet meer gezonden.

M. W. L. VAN ALPHEN Sr.

Voorburg, 31 Aug. 1894.

G. F. JURJAANZ, Orgelmaker.
Amerik. Orgelhandel,
Haarlemmerdijk 88, Amsterdam.
Steeds voorhanden uitgebreide sorteering, van de soliedste fabrieken.
Directe aanvoer. Laagste Prijzen.
VRAAG CATALOGUS.
Engros en Détail.

UITGAVE van HÖVEKER & ZOON, te AMSTERDAM:
GEDICHTEN
van
J. A. WORMSER.
Prijs f 1.25. In stempelb. f 1.90.

Is verschenen bij R. BOERMA, te *Groningen*, Violenstraat:
H. C. GRAVEMEIJER,
Leesboek over de Geref. Geloofsleer,
opnieuw uitgegeven, gewijzigd en aangevuld
DOOR
Dr. E. C. GRAVEMEIJER.
In **drie** royale deelen, prijs. . . . . *f* **12.—**.
Gebonden in chagrijn leeren banden. » **15.—**.

GOLDSCHMEDING's
Amerikaansche Orgels,
worden bij toeneming gevraagd. Men bezichtige de uitgebreide sorteering of vrage Catalogi en condities.
Prijzen van f 60, f 70, f 80, f 100, enz. enz.
WARMOESSTRAAT N°. 141,
AMSTERDAM.

Vrije Universiteit.

Eerstdaags zal aan de Stedelijke Universiteit te Amsterdam van Roomsche zijde optreden de nieuw benoemde hoogleeraar De Groot, om college te geven in de wijsbegeerte van Thomas Aquinas.

Gebruik makende van het recht, hun bij de wet op het Hooger Onderwijs verleend, hebben de Roomsch-Katholieken dit professoraat in het leven geroepen, waarvan de onkosten natuurlijk ook door hen geheel worden gedragen, ten einde den Roomschen studenten een tegengift te bieden tegen al de invloeden van het ongeloof, waaraan zij voortdurend blootstaan. Natuurlijk kan men deze daad slechts billijken, en voegt het ons niet iemand daarover hard te vallen. Dat onze Roomsche land- en stadgenooten gebruik maken van een wettelijk recht; dat ook Curatoren der Amsterdamsche Universiteit dezen hoogleeraar — even goed als vroeger den ongeloovigen Hervormden hoogleeraar Knappert — het recht geven in de bank der overige hoogleeraren te zitten, wie ter wereld kan daarop eenige aanmerking maken?

En toch heeft men van Hervormde zijde dit gedaan, en het doen voorkomen, alsof het een hulde ware, van protestantsche zijde aan Rome gebracht. Het heeft er niets van. Op mij maakt die groote vrees voor Rome altijd den indruk van zwakheid. Wij, die sterk zijn in de wapenrusting van Gods Woord, vreezen Rome niet. Rome maakt vorderingen alleen daar, waar dat Woord wordt ter zijde gesteld of verwaterd. Daarom is het onze heilige roeping steeds de Banier van Gods Woord hoog te houden en met alle kracht te wederstaan hen, die er maar *iets* af zouden willen doen, hoe beminnelijk en vroom zij overigens mogen zijn.

Twee onzer hoogleeraren heeft de Heere met krankheid bezocht. Professor Kuyper schijnt op zijne reis eene zware verkoudheid te hebben opgedaan, die aanvankelijk eenige reden van bezorgdheid gaf en is te Brussel moeten blijven om te herstellen. Door Gods goedheid zijn de berichten gunstig en hoopt hij binnen niet vele dagen zijn werk te kunnen hervatten. Den Heere zij dank voor deze gunstige wending. Voorts is professor De Hartog reeds sedert eenige weken lijdende. Moge de rust hem naar lichaam en ziel weldoen en hij spoedig met nieuwen levensmoed en met versche olie overgoten zijn arbeid kunnen hervatten.

Een onzer hoogleeraren, prof. Fabius, genoot de eer op den verjaardag onzer jeugdige Koningin benoemd te worden tot ridder in de orde van den Nederlandschen Leeuw. Werd vóór een paar jaren onzer Universiteit op deze wijze officieel hulde gebracht in hare theologische faculteit in den persoon van prof. Kuyper, thans viel der juridische die onderscheiding te beurt. Voor deze daad van koninklijke rechtvaardigheid en erkenning van verdiensten, brengen wij allen onzer geliefde Koningin-Regentesse onzen oprechten dank. Den hoogleeraar wenschen wij hartelijk geluk.

W. HOVY.

In dank ontvangen:
Voor de Vereeniging:

Aan Collecten:

(Voor de Theol. faculteit) van de Geref. kerk te Leiden A *f* 28.95; van idem te Oostburg *f* 16.39½; van idem te Ede *f* 6.06; van idem te Loosduinen *f* 23.07; van idem te Bennekom *f* 17.

Aan Schenkingen:

Door den heer W. Hovy, van B. uit de schoolcollecte in de Geref. kerk te Amsterdam B.

Voor het Studiefonds:

Bij Prof. Dr. A. H. de Hartog ingekomen: door den heer K. Dingemanse, te Grijpskerke, gevonden in de collecte der Geref. kerk *f* 2.

S. J. SEEFAT,
Hilversum. *Penningmeester.*

P. VAN EIJK.
Firma JOHANNES KRAMER & Co.,
DAM 15—17, AMSTERDAM.

Koopen en verkoopen EFFECTEN, diverse LOTEN en vreemde COUPONS, Wisselen Gouden Zilveren MUNTEN en vreemde Banknoten. Sluiten PROLONGATIEN en BELEENINGEN. Nemen gelden à DEPOSITO ½ pCt onder de prolongatiekoers. Bedragen tot en met Duizend Gulden worden op vertoon terugbetaald.

EXCELSIOR.
Geïllustreerd Tijdschrift voor Neerlands Jongelingschap en Volk
ONDER REDACTIE VAN
A. J. HOOGENBIRK en J. A. WORMSER.
Prijs per jaargang (12 Nrs. à 16 pag. en 12 Nrs. à 8 pag.) f 3.50.

Inhoud van het No. van 11 Aug. 1894: **Het gebed. — De eilanden der Zuidzee. — Spreekwoorden. — Hoe sommige beroemde schrijvers werkten. — Het ontbrekende lid. — Gods goedertierenheden duren tot in eeuwigheid. — Het einde der wereld. — God is groot. — Uit het leven. — Correspondentie.**

Amsterdam. HÖVEKER & ZOON.

ELECTRISCHE DRUKKERIJ, voorheen J. J. ARND & ZONEN.